

Orhot Tsadikim

Chapitre 13 - La soumission

השער השלשה עשר - שער הרצון

הרצון זו היא מידה טובה מאד, ואינה נמצאת אלא בנפש נדיבה ויקרה. ומי שיש בו מידת הרצון, מסתפק בכל עניניו כפי מה שיגזור עליו הבורא, יתעלה, ולא יהרהר אחריו. ובעל מידה זאת אינו מצפה אל הגדולה ואל הכבוד, אך רצונו ודעתו לסבל. ולא יתרעם על עניניו, לא יקצוף על השם, יתעלה, לומר: למה עשה השם, יתברך, כך וכך? ומן המידה הזאת שמח בחלקו, וכבר ידעת מעלת המידה וגדולתה. וכשאדם הצדיק רוצה בבני אדם ובני אדם רוצים בו, גם המקום רוצהו, [וכן אמרו (אבות פ"ג מ"י): כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו]. וגם שונאיו משלימים אותו, כדכתיב (משלי טז ז): "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אותו", וכמו שידעת מאבימלך ואברהם (בראשית רבה נד א), ומשהשלימו אותו נאמר (משלי טז טו): "באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש".

ראה מה הגיע למרדכי כשרצה בו אחשורוש, מה הגיע ליוסף כשרצה בו פרעה. ואם כך הגיע למי שרוצים בו בני אדם, כל שכן מי שהקדוש ברוך הוא רוצה בו שיגיע לכמה מעלות גדולות. לכן יטריח האדם עצמו לעשות המצוות, ואז ירצה בו הקדוש ברוך הוא. ואמר החכם: כל מי שיש בו זאת המידה - יעשיר. ומן מידת הרצון המחילה והסליחה, שהוא מתרצה למי שפשע בו ומעביר על מידותיו, ומי שמעביר על מידותיו תפילתו נשמעת.

מאד מאד מידה נאה היא לאדם שיהא מלא רצון ומבטל דעתו

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מפני דעת חבריו, ודבר זה גורם שהוא נאהב לכל כשהוא עושה כרצון איש ואיש. והאיש הזה קרוב מאד לדרכי התשובה, כי כשהוא אוזן במעשה הרע ובא חבירו להוכיחו, הוא מתרצה מיד לעזוב הרע וחוזר למוטב. נמצא, שיש לו נחת רוח בעצמו כשהוא מודה ועוזב דרכיו הרעים, וגם יש נחת רוח לחביריו המתחברים אתו. וכן אמר שלמה (משלי יב טו): "ושומע לעצה חכם", לא רצה לומר לשמיעת האוזן לבד, אלא "שומע" פירוש - שהוא שומע לעצת חכם ומתרצה לעשות כאשר יגיד לו החכם. נמצא, שכל התורה כלולה במידת הרצון. וכן כל התוכחות וכל הברכות. כיצד? בשעת מתן תורה כתוב (שמות יט ה): "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים", פירוש של "שמעו תשמעו" - תקבלו עליהם ותתמצו להם, השיבו (שמות יט ח, כד ז): "נעשה ונתרצה".

לענין הקללות נאמר (דברים כח טו): "והיה אם לא תשמע בקול ה' אלהיך לשמור לעשות את כל מצותיו וחקותיו", וכתוב (דברים יא כז - כח): "את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם - והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלהיכם". וכל ה"שמיעות" הללו אין פירושן שמיעת האוזן בלבד, אך רצה לומר שיתמצו לעשות. וכן מצינו ביעקב אבינו, עליו השלום, שנתרצה אל אמו, ושמע לעצתה לענין הברכות, ונתרצה לשמוע אל אביו ואל אמו ולקח אשה על פיהם. לכן זכה ויצאו ממנו שנים עשר שבטים, וכתוב (משלי א לג): "ושומע לי ישכן בטח ושאנן מפחד רעה".

ארבע שמיעות הן (ילקוט שמעוני בראשית רמז לב): יש שומע והפסיד, ויש שומע ונשכר, ויש לא שומע והפסיד, ויש לא שומע ונשכר: יש שומע והפסיד, זה אדם הראשון, שנאמר (בראשית ג יז): "ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך" - ומה הפסיד?

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

(בראשית ג יט): "כי עפר אתה ואל עפר תשוב". שומע ונשכר, זה אברהם אבינו, שנאמר לו (בראשית כא יב): "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה" - ומה נשכר? "כי ביצחק יקרא לך זרע". לא שומע ונשכר, זה יוסף, שנאמר (בראשית לט י): "ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה" - ומה נשכר? (בראשית מב ו): "ויוסף הוא השליט על הארץ". לא שומע והפסיד, אלו ישראל, שנאמר (ירמיה ז כו): "ולא שמעו אלי ולא הטו את אזנם" - ומה הפסידו? (ירמיה טו ב): "אשר למות למות ואשר לחרב לחרב". ונאמר (ישעיה א יט): "אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו". בן סורר ומורח נענש בשביל שלא שמע, דכתיב (דברים כא יט - כ): "ותפשו בו אביו ואמו והביאו אותו אל זקני עירו - ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו - ורגמוהו כל אנשי עירו". ועל כל ישראל נאמר (דברים ט ז): "ממרים הייתם עם ה'", ועוד כתיב על שלא רצו לשמוע (שמות לד ט): "כי עם קשה עורף הוא".

ואחרי שהכל תלוי במידת הרצון, לכן יטה כל רצונו לעשות מצות השם, יתברך. וכן אמרו רבותינו (אבות פ"ב מ"ד): עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו. כללו של דבר: לא יתעקש אדם ולא יקשה ערפו נגד מוכיחיו ונגד מי שמורה לו דרך ישרה, אך יתרצה להם ויקבל דבריהם ברצון נפשו, כי על העקשים נאמר (משלי כב ה): "צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם", ונאמר (משלי יז כ): "עקש לב לא ימצא טוב". ובכמה מקומות נשתבחו החפצים לשמוע אל דברי תורה, דכתיב (תהלים א ב): "כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה", וכתיב (תהלים א ג): "והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו". וכתיב (תהלים קיב א): "אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד", אינו אומר אלא "חפץ", רצונו לומר, שישים אדם חפצו על המצוות. אמר רבי אבהו: לעתיד הכל עתידים להיות תמהין כנגד מי ששמע לאלהים ואומרים: מי

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

הוא זה שפל שלא קרא ולא שנה? והרי הוא יושב עם האבות ומשיח עמהם, והאלהים יאמר להם: מה אתם תמהים? לא זכו אלו מאלו מפני ששמעו אלי, שנאמר (משלי טו לא): "אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין".

אף על פי שהמידה הזאת טובה מאד, לא ישתמש בה אצל הרשעים, ולא יתרצה להם, ויסיר רצונו מכל דברים רעים ומכל מה שהזהירה התורה עליו. אך יתרצה למי שהקדוש ברוך הוא רוצה בו, דכתיב (תהלים קמז יא): "רוצה ה' את יראיו". וישים רצונו על המצוות, אף על פי שהן קשות עליו מאד, ישים רצונו עליהן עד שיהיו חביבות עליו. אף על פי שהיה קשה בעיני אברהם אבינו, עליו השלום, לשחוט את בנו יחידו, ביטל רצונו מפני רצון הבורא, יתעלה, והשכים ועשה בזריזות ובנפש חפצה ובאהבה. אבל מי שישים רצונו וחפצו במעשים הרעים, ומתרצה ברשעים ובמעשיהם, ומואס בצדיקים - אותו הרצון מביא אותו לשאול תחתית, ועליו נאמר (ישעיה ה כ): "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע", ונאמר (משלי יז טו): "מצדיק רשע ומרשיע צדיק תועבת ה' גם שניהם".

כל מי שרוצה להיכנס בעומק החסידות ובעומק הייחוד להכיר את השם, יתברך, אין זה יכול להיות אלא אם כן הוא חכם ונבון ונפש רצון בלא כעס. כתיב (משלי ח לב): "ועתה בנים שמעו לי ואשרי דרכי ישמורו". אמר הבורא, יתברך, לישראל: איני מבקש מכם אלא שתשמעו לי, אם שמעתם אלי אני אקיים מה שנתנבאו הנביאים (ישעיה א יט): "אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו", וכתיב (משלי ח לד): "אשרי אדם שומע לי". לכן ישים דעתו אל רצון הבורא, יתברך, ולא יבעט ברבותיו ובמי שגדול ממנו. וכן נאמר בתורה (דברים יז ט - יב): "ובאת אל הכהנים והלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט, ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך -

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע אל הכהן העומד לשרת שם את ה' אלהיך או אל השופט ומת האיש ההוא ובערת הרע מישראל". מכל אלה נדע אשר מידת הרצון גדולה, אשר כל התורה כלולה בה. אפילו אמרו לך החכמים על השמאל שהוא ימין ועל הימין שהוא שמאל, תתרצה להם לשמוע (ספרי דברים יז יא, ירושלמי הוריות פ"א ה"א).

התבונן שאנו מתפללים בתפילתנו "ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך", הנה כל מעשינו ועבודתנו כולם תלויים ברצון הבורא, יתעלה, ובעת שאין אדם משים רצונו וחפצו על מצוות השם, יתברך, אך ממרה כנגדו ובוחר במעשים הרעים אשר הזהיר השם, יתברך, עליהם שלא לעשות - איך ירצה השם, יתברך, באיש ההוא? איך ירצה ויחפוץ באיש אשר אינו רוצה וחפץ בו? ולעולם לא יהא אדם סרבן נגד הבורא, יתברך, ורבותיו, כי בכך נשתבח חכם אחד (שבת קיח ב): מימי לא עברתי על דעת חבירי, יודע אני בעצמי שאיני כהן, אם אמרו לי חבירי "עלה לדוכן" - הייתי עולה. ואין צריך להאריך במידה הזאת, כי היא כלולה במידה האהבה והשמחה. אין בעולם טוב כשמיעה. וכן אמרו (שמות רבה כז): נפל אדם מן הגג ונשתברו איבריו, וצריך רטייה ותחבושת על כל אבר ואבר מאבריו ועצם מעצמיו. והחוטא אשר יחטא בכל אבריו, שנאמר (ישעיה א ו): "מכף רגל ועד ראשו אין בו מתום", והנה השם, יתברך, מרפא כל אבריו ברטייה אחת, והיא: שמיעת אוזן, שנאמר (ישעיה נה ג): "הטו אזנכם ולכו אלי שמעו ותחי נפשכם".

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions